

AINETÖÖDE JA REFERAATIDE KOOSTAMISE JUHEND

KINNITATUD
direktori 26.05.10
käskkirjaga 1-1/23

Väljavõte

.....

REFERAADI KOOSTAMINE 7. – 12. KLASSIS

Alates 7. klassist vormistatakse referaadid arvutil. Referaat peab olema korrektselt vormistatud. Referaadi võib esitada väljaprintituna ja köidetuna A4 formaadis valge kirjutuspaberi ühele poolele või elektrooniliselt salvestatud Wordi dokumendina (.doc) või tekstifailina (.rtf). Esitusviis lepitakse kokku töö andnud õpetajaga.

Referaadi stiil ja keel

Töö keeleks on üldreeglina eesti keel (v.a võõrkeele õppimisel koostatavad referaadid). Oluline on töö stiililine ja keeleline korrektsus. Referaadis on soovitatav umbisikulise tegumoe kasutamine (näiteks "töös käsitletakse, analüüsitakse, uuritakse" või "on käsitletud, analüüsitud" jne).

Kirjutamisel tuleb silmas pidada järgmisi üldistatud nõudeid:

- referaat peab olema sõnastatud korrektselt ja loogiliselt;
- tuleb kasutada selget ja täpset oskuskeelt, üldtunnustatud ja väljakujunenud terminoloogiat;
- väljendused olgu loomulikud ja lihtsad;
- ei liialdata võõrsõnadega;
- tuleb hoiduda tõlkevääratustest;
- tuleb vältida sõnakordusi ja kasutada rikkalikku sõnavara;
- kirjutada tuleb nii lühidalt kui võimalik ja nii pikalt kui vajalik;
- vältida tuleb slängi, stampkeelendeid, ajakirjanduslikke, käibe- ja poetilisi (üliemotsionaalseid) fraase;
- tuleb vältida autori mina-vormi liigset kasutamist.

Referaadi vormistamine

- Referaat peab olema korrektselt vormistatud Wordi dokument. Lehe üla- ja alaservast jäetakse vabaks 2-3cm ning paremalt 2-3cm. Kõitmise tarvis tuleb vasakust servast jätta tühjaks 3-4cm. Leheküljel, kus algab peatükk või mõni muu iseseisev osa (sissejuhatus, kokkuvõte jne) jäetakse ülalt vabaks 6 - 7 cm laiune äär ehk alustatakse kolmanda rea kõrguselt.
- Referaat algab tiitellehega, millele järgnevad sisukord, sissejuhatus, nummerdatud peatükid koos alapeatükkidega, kokkuvõte, kasutatud kirjanduse loetelu ja lisad.
- Kõik töö lehed (alates tiitellehest kuni lisade lõpuni) nummerdatakse automaatselt, sealhulgas ka lehed, kus on tabelid ja joonised ning kogu töö ulatuses ühesuguselt. Nummerdamist alustatakse tiitellehest, kuigi tiitellehele lehekülje numbrit ei trükita, vaid lehekülje number märgitakse alates teisest leheküljest. Leheküljenumbrid paigutatakse lehekülje alla keskele.
- Referaadi kogumaht on 7 - 10 lehekülge, millest vähemalt 3 lehekülge on sisulisi peatükke ning ülejäänud on tiitelleht, sisukord, sissejuhatus, kokkuvõte, kasutatud kirjandus. Lisasid mahu sisse ei arvestata. Referaadi maht oleneb õpilaste vanusest ning lepatakse kokku aineõpetajaga.
- Kirja tüüp peab olema kogu töö ulatuses ühtlane. Teksti vormistamisel kasutatakse kirjastiili Times New Roman või Arial. Teksti suurus 12 pt, v.a tiitelleht ja pealkirjad.
- Põhiteksti kujundamisel kasutatakse 1,5 kordset reavahet (v.a loendid, tabelid ja muud sarnased tekstiosad, kus kasutatakse 1,0 kordset reavahet).
- Tekstis kasutatakse rööpjoondust, taandrida ei kasutata. Tekstilõigud eraldatakse tühja reavahega.
- Referaadi põhitekst liigendatakse peatükkideks ja vajaduse korral alapeatükkideks, mis pealkirjastatakse ja nummerdatakse (1. peatükk, 1.1. alapeatükk). Sisukorda, sissejuhatust, kokkuvõtet ja kasutatud kirjanduse või materjalide loetelu ei nummerdata. Pealkirjades sõnu ei poolitata, lühendeid ei kasutata ja pealkirja lõppu punkti ei panda.

- Töö osi (peatükke või iseseisvaid töö osasid, nt sisukorda, sissejuhatust, kokkuvõtet, kasutatud kirjandust) alustatakse eraldi leheküljelt. Alapeatükke alustatakse jooksvalt leheküljelt, jälgides, et lisaks pealkirjale mahuks leheküljele ka järgnevat teksti.
- Pealkirjade ja teksti vahele jäetakse üks tühi rida.

Referaadi struktuur

- **Tiitelleht**

Tiitellehele märgitakse järgmised andmed: kooli nimi, töö pealkiri ja liik, õppeaine nimetus, autori ees- ja perekonnanimi ning klass, töö valmimise koht ja aastaarv. Üldjuhul ei ole referaadil juhendajat. Tiitellehe iga element paigutatakse omaette reale, töö valmimise koht ja aastaarv samale reale. Ükski rida ei lõpe punktiga. Tiitellehel on poolitamine keelatud (vt lisa 1).

- **Sissejuhatus**

Sissejuhatuses põhjendatakse teema valikut, aktuaalsust ja uudsust ning antakse ülevaade probleemi senisest käsitlesest. Samuti tuuakse välja materjali kättesaadavus ning objektiivsus.

Seejärel sõnastatakse töö eesmärk. Lõpuks tutvustatakse töö ülesehitust (peatükkideks liigendamist).

Sissejuhatus kirjutatakse tavaliselt pärast sisupeatükkide valmimist ning selles ei esitata esitada töö tulemusi. Sissejuhatuse maht ei tohi olla üle 1/10 töö mahust.

- **Töö põhiosa**

Töö põhiosas tuuakse ära kõik oluline, alates probleemi püstimisest kuni lahenduste, tulemuste ja järelduste esitamiseni. Töö põhiosas on peatükkideks ja alapeatükkideks liigendatud teema käsitus, milles antakse ülevaade teemakohastest alustekstidest. Kogutud informatsiooni põhjal esitab refreaadi koostaja enda arvamuse.

Kõikidele teiste autorite väljaannetele, mida kasutatakse oma töös, viidatakse kas tsiteerimise või refereerimise teel. Viitamise eesmärk on tagada väidete ja andmete kontrollitavus. Vältida tuleks üldisi viiteid, mille puhul viidatakse kogu allikale, näitamata

lehekülgi. Kõik kirjandusest jt allikmaterjalidest võetud tabelid, fotod ja muud andmed varustatakse samuti viidetega.

Refereerimine tähendab teise autori teksti teatavate osade või seisukohtade oma sõnadega ning konspekterivas laadis esitamist. Seda esitust võib referaadi koostaja samas kommenteerida või lisada omapoolseid seisukohti. Peab olema eristatav, kus esineb refereeritav osa, kus kirjutaja enda seisukohad. Refereeringule peab viitama.

Näide ühelauselisest refereeringust:

Jüri Allik hindab selle sajandi üheks suuremaks teadlaseks Francis Cricki (Allik 1997).

Tsiteerimisel esitatakse sõna-sõnalt väljavõte teise autori tekstist. Tsitaat peab täielikult vastama originaalile nii sõnastuse kui kirjavahemärkide poolest. Tsitaati ei lisata omapoolseid sõnu ega jäeta välja tsiteeritava autori sõnu. Tsitaati ei liideta üheks lauseks mitmest kohast võetud lausekatkendeid. Tsitaat pannakse jutumärkidesse või esitatakse kaldkirjas (pikema tsitaadi puhul) ja selle järel peab olema viide algallikale ja leheküljele, kust tsitaat pärit on.

Näide:

“Kui Francis Crick üldse millessegi usub, siis on selleks ilmselt teadus. Õigemini küll teaduse meetod” (Allik 1997: 205).

Kui tsitaat pole terviklik lause, tähistatakse väljajätu /---/. Võõrkeelsest kirjandusest pärit tsitaat on soovitav jätta võõrkeelseks ja esitada tõlge sulgudes vahetult tsitaadi taga või joone all.

Kasutatud kirjandusallikatest koostatakse kirjanduse loetelu. Kirjanduse loetelu peab sisaldama kõiki allikaid, millele töös viidatakse, ja igale loetelus toodud kirjele peab leiduma viide töö tekstis.

Viitamisel on oma kindlad reeglid, mis moodustavad viitamissüsteemi. Referaadis peab viitamissüsteem olema ühtne ehk üks süsteem peab läbima kogu tööd.

Saku Gümnaasiumis koostatavates referaatides on lubatud kasutada:

1. viitamist autori nime ja aastaarvuga ehk tekstisisest viitamist või
2. numbrilist ehk tekstijärgset viitamist.

Viitamisel autori nime ja aastaarvuga tuuakse tekstis ümarsulgudes viidatava allika kirjest autori perekonnanimi, selle puudumisel trükise pealkiri või teksti esimene lause ja väljaande ilmumisaasta. Kirjanduse loetelus järjestatakse viitekirjed tähestikuliselt, ilma nummerdamata.

Numbrilisel viitamisel on kirjanduse loetelus kirjed nummerdatud, tekstis tuuakse nurksulgudes viidatavate allikate järjekorranumbrid.

Lühendid, loetelud, arvud ja valemid referaadis

Üldlevinud lühendite järel ei kirjutata punkti, nt lk, jne, jms. Kui töös kasutatakse vähemtuntud lühendeid (nt erialaterminid, asutuste nimed), tuleb need lahti seletada.

Loetelu punktid märgitakse araabia numbrite, punktide või mõttekriipsudega. Nummerdamine on vajalik, kui viidatakse mõnele loetelu punktile. Üksikutest sõnadest koosnev loetelu kirjutatakse ühte ritta, kuid loetelu punktid eraldatakse komadega. Sõnaühendeist või lausetest koosnev loetelu kirjutatakse üksteise alla ning eraldatakse semikoolonitega.

Arvud kirjutatakse tekstis reeglina numbritega. Vajadusel lisatakse arvule mõõtühik (nt 8 cm). Suurte arvude korral on lubatud märkida suurusjärk sõnadega (nt 1,8 milj kr). Arve ei poolitata.

Valemites peab kasutama üldtuntud tähiseid. Tähiste seletused tuleb paigutada valemi järele. Seletamist nõuab vaid esimest korda kasutatav tähis. Valemid esitatakse omaette real, paigutatuna soovitatavalt rea keskele.

Tabelid ja joonised.

Referaadi põhiosas kasutatakse arvulise materjali kompaktselt esitamiseks tabeleid, mis aitavad töö sisu paremini mõista. Tabelid, mis ei ole otseselt seotud käsitletava küsimusega, paigutatakse töö lisasse. Tabelid pealkirjastatakse ning nummerdatakse (kui töös on enam kui üks tabel) araabia numbritega. Kõik tabelid paigutatakse selle tekstilõigu järele, milles neile osutatakse.

Tabeli number ja pealkiri kirjutatakse enne tabelit, tabeli kohale lehe paremasse serva kirjutatakse "Tabel" ja number ilma punktita. Järgmisele reale kirjutatakse tabeli pealkiri.

Näide:

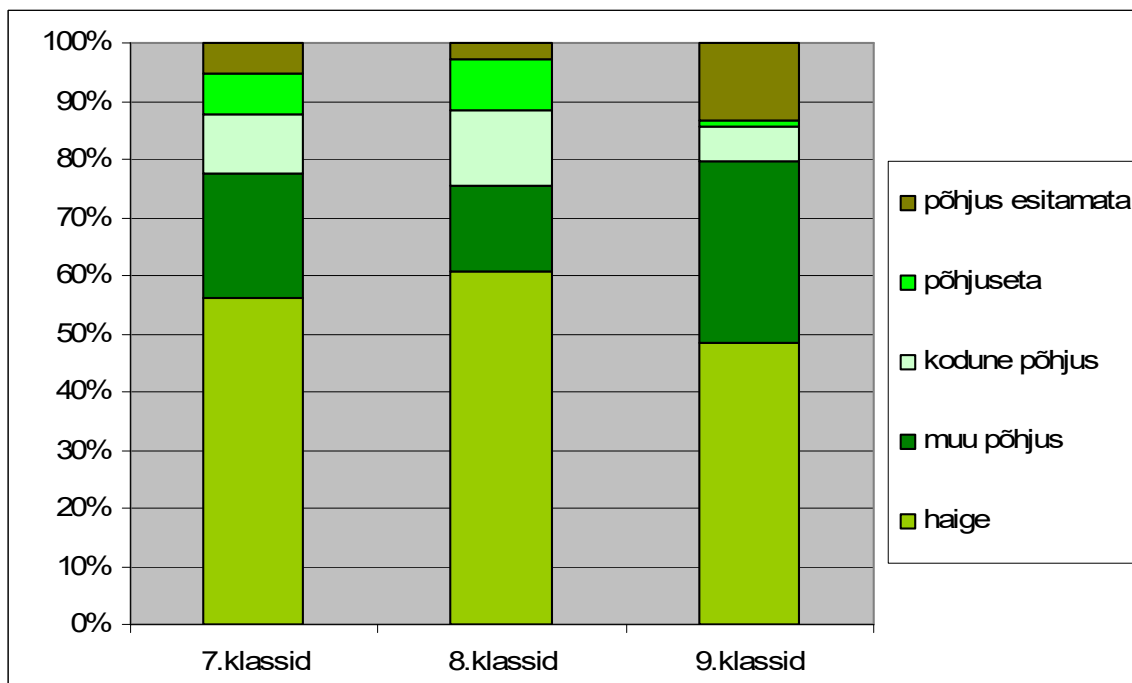
Tabel 1

3. kooliastme õpilaste arv klassiti.

	7.klass	8.klass	9.klass
Tüdrukud	27	36	31
Poisid	31	32	41
Kokku	58	68	72

Referaadis kasutatavad illustratiivse materjali liigid (joonised, skeemid, diagrammid, graafikud, kaardid ja fotod) kannavad ühisnimetust – joonis. Joonised allkirjastatakse ning nummerdatakse (kui töös on enam kui üks joonis) araabia numbritega. Kõik joonised paigutatakse selle tekstilõigu järele, milles neile osutatakse.

Näide:

Joonis 1. Saku Gümnaasiumi 3.kooliastme õpilaste puudumiste põhjused 2009/10 õ.-a. 2. õppeveerandil.

Tabeli ning joonisega ei alustata ega lõpetata töö struktuurilist osa (peatükki ega alapeatükki). Igat tabelit või joonist kommenteeritakse ja sellele viidatakse tekstis. Kõik töös olevad joonised ja tabelid seostatakse tekstiga ja neile viidatakse, näiteks: ... see on esitatud tabelis 1 või alljärgnev joonis 3 iseloomustab ...

- **Kokkuvõte**

Kokkuvõttes näidatakse referatiivse töö põhilised tulemused ja tööst tulenevad järeldused. Kokkuvõtte ei tohiks samuti olla üle 1/10 töö põhiosa mahust. Kokkuvõttes ei püstitata uusi probleeme, vaid antakse lühike ülevaade sellest, mis teemal töö on kirjutatud ja mida uuris. Lühidalt esitatakse töö sisulises osas tehtud järeldused, hinnangud. Kokkuvõttes avaldatakse autori oma arvamus või seisukoht.

Sissejuhatus ja kokkuvõtte peavad olema esitatud nii, et kõrvalseisja saaks neid lugedes ülevaate probleemidest, töö üldisest käigust ja tulemustest ilma põhitekti lugemata.

• **Kasutatud kirjanduse loetelu**

Kasutatud kirjanduse loetelus tuuakse välja kõik töös kasutatud materjalid (trükised, käsikirjad, intervjuud, loengukonspektid, internetiallikad jm). Kirjanduse loetelus kajastuvad ainult töös viidatud allikad ja teisalt peab igale loetelus olevale allikale leiduma töös viide. Kirjed on järjestatud alfabeetiliselt ja nummerdatud (numbrilise viitamise korral).

- Raamat: AUTORI(TE) NIMI(ED). *Raamatu pealkiri kaldkirjas*. Linn: kirjastuse nimi, aasta Näide:
EDULA, E. *Koduümbruse linnud*. Tallinn: Valgus, 2003.
- Artikkel ajakirjast: AUTORI NIMI, Artikli pealkiri. - *Ajakirja nimi kaldkirjas*. Aasta kaldkriips ajakirja number, lehekülgede numbrid, millel artikkel asub Näide: LÄÄNEMETS, U. Õppekavad erivajadustega lastele. - *Haridus*. 2003/6, lk 10-12.
- Artikkel ajalehest: AUTORI NIMI, Artikli pealkiri. - Ajalehe nimi kaldkirjas. Ilmumisaasta, kuupäev
Näide: KUMBERG, K. Nali on meie ainuke tõeline kaitseingel. - *Postimees*. 2003, 30.05
- Autorita ja pealkirjata artikkel: (Artikli või repliigi tunnuslause sulgudes). - Ajalehe pealkiri kaldkirjas. Ilmumisaasta, kuupäev
Näide: (A. Rüütli iseseisvuspäeva kõne Estonia teatris).- *Eesti Päevaleht*. 2003, 24.02
- Artikkel teatmeteosest: Nimetus. – Teatmeteose nimi kaldkirjas. Köite number. Väljaandmiskoht, aasta, veeru või lehekülje numbrid. Näide:
Viieristi looduskaitseala. - *Eesti entsüklopeedia*. 10. köide. Tallinn, 1998, lk 394.
- Artikkel Interneti koduleheküljelt: AUTORI NIMI, Initsiaal(id). Artikli pealkiri kaldkirjas. URL-aadress. Materjali kasutamise kuupäev.

Näide: SIIBAK, E. *Toataimed*. URL=<http://www.tba.ee/Lood/Toataimed.htm>. 16. juuni 2003.

Kui materjal on ainult Internetis, peavad kõik viidatud artiklid olema salvestatud, kuna artikkel võidakse Internetist kustutada ja siis on töö autoril vajaduse korral viite korrektsust raske tõestada.

- Teadustööd: AUTORI NIMI, Eesnimi (nimed). Töö pealkiri kaldkirjas. Teadusasutuse või õppeasutuse nimi. Koht, aastaarv. [Töö liik nurksulgudes]. Näide:
TAMMEPÕLD, Mikk. *Henride Toulouse-Lautrec*. Viimsi Keskkool. Viimsi, [Uurimistöö].

- **Lisad**

Lisad paigutatakse kasutatud kirjanduse loetelu järele.

Lisad sisaldavad töö põhiosaga seotud ja seda täiendavaid lisamaterjale: üksikasjalikke kirjeldusi, algandmete tabeleid, dokumentide koopiaid, jooniseid, skeeme, diagramme jms. Kui lisasiid on rohkem kui üks, siis need nummerdatakse neile töös viitamise järjekorras ning pealkirjastatakse. Lisa number märgitakse pealkirja kohale paremasse nurka (nt Lisa 1). Iga lisa alustatakse uelt lehelt.

Referaadi tiitellehe näidis

Saku Gümnaasium

TÖÖ PEALKIRI

Referaat õppeaines

Autor: Mari Puu 12.C klass

Saku 2010